

výše invalidního důchodu podle vlád. nař. č. 173/37 Sb. z. a n. a aby podle výsledků skutkových zjištění učiněných v doplněném řízení o věci znovu rozhodl.

Čís. 16555.

Zákon o dělení dědictví při rolnických usedlostech střední velikosti č. 68/1908 čes. z. z.

I když jsou tu co do výměry usedlosti a výše jejího čistého katastrálního výnosu předpoklady § 1 uved. zák., je pro posouzení, zda jest pozůstalost projednati podle řečeného zákona důležitá i skutečnost, že by přejímatel po případě neobstál pro stav usedlosti vyžadující nákladných investic.

Vůdčí zásadou pro určení hodnoty statku je přiměřený ohled na přejímatelovy zájmy tak, aby mohl dobře obstáti, aniž je při tom soud vázán odhadem znalců a vyjádřením obce nebo jiných účastníků.

Ustanovení, že přejímací cena nesmí býti menší než 70násobek daně pozemkové a 60násobek daně činžovní (§§ 12, odst. 2, 17 zák. č. 52/1889, čl. III zák. č. 49/1881, min. sprav. č. 18/1884 a § 13 č. 17/1882 ř. z.) neplatí, určil-li soud přejímací cenu po vykonaném odhadu.

Ustanovení § 13, odst. 2, zák. č. 68/1908 čes. z. z. se týká jen výpočtu povinného dílu a neomezuje soud při určení přejímací ceny usedlosti.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1937, R I 373/37.)

Srov. rozh. č. 2611 Sb. n. s.

Do pozůstalosti zůstavitele Josefa R., zemřelého dne 29. června 1935, patřil obytný dům mlýn č. p. 1 ve V. a obytný dům č. p. 107 s pozemky, zapsanými ve vložce č. 1 poz. knihy pro kat. území V., dále pozemky zapsané ve vl. č. 292 téhož kat. území, a konečně obytný dům č. p. 32 s hospodářskými budovami a pozemky, zapsané ve vložce č. 32 poz. knihy pro kat. území O. Pozůstalostní soud prohlásil knihovní těleso zapsané ve vložce č. 1 kat. území V., pozemky zapsané ve vložce č. 32 kat. území O., vyjímaje obytný dům č. p. 32 se stav. parcelou č. 13 za statek střední velikosti ve smyslu zákona ze dne 7. srpna 1908, č. 68 čes. z. z. a ustanovil jeho přejímací cenu částkou 60.000 Kč. *Financ.*
 D ů v o d y:
 Z uvedeného pozůstalostního jmění se předem vylučuje obytný dům č. p. 32 v O., poněvadž byl v době zůstavitelova úmrtí zcela pronajat a neslouží ani v normálních letech zemědělským účelům. Ostatní, do pozůstalosti patřící nemovitosti, obsahují podle posudku soudního znalce z oboru zemědělství 61.000 m² orné půdy, 70.000 m² pro píci a 21.707 m² neplodné půdy, celkem tedy 15 hektarů, 27 arů a 7 m². V den zůstavitelova úmrtí bylo na statku vedle nutného hospodářského zařízení 5 krav a jedno tele. Koně při soupisu jmění na statku zjištění nebyli majetkem

zůstavitele, nýbrž patří zůstavitelovu synu Adolfu R., bylo jich však zároveň v zůstavitelově hospodářství užíváno. Tvrdí-li dědičky Emma T. a Arnoštka H., že uvedený stav dobytka, totiž 5 krav a jedno tele nestačí k hospodaření na statku, stačí ukázat na posudek soudního znalce, že k řádnému hospodaření na statku patří ještě jeden pár koní nebo volů, kteří fakticky na statku byli. Nízký stav dobytka v době zůstavitelova úmrtí jest dostatečně vysvětlen všeobecnou, tedy i soudu známou skutečností, že léta 1934 a 1935 byla pro zemědělství neúrodná a že všeobecně rolníka pro nedostatek píce nutila k snížení stavu dobytka. Také další námitka uvedených dědiček týkající se toho, že statek pro zemědělství nic nevynáší, jest vyvrácena výsledky konaného šetření, zejména posudkem soudního znalce, neboť prodejem mléka a másla bylo v posledním roce dosaženo 6.000 Kč. Obilí bylo prodáno 17 q. Tento výnos je sice poměrně nepatrný, nutno však uvážit i jednak neúrodu, jednak to, že z výnosu statku byli živeni též dva koně, kteří zůstaviteli a jeho rodinným příslušníkům umožňovali vedlejší příjem provozováním povoznictví. Povožnictví vynášelo zůstaviteli po případě jeho synovi Adolfu R. podle udání předzvědné osoby Anny R. roku 1934 4.800 Kč, roku 1935 4.560 Kč. Že rolník z hospodářských důvodů provozuje jako vedlejší povolání povoznictví, není nic zvláštního v zemědělství, zejména ne ve zdejší uhelné pánvi, naopak jest to samozřejmé. Také tato všeobecně a tedy také soudu známá skutečnost byla potvrzena soudním znalcem. Obytný dům č. p. 107 ve V., patřící ke knihovnímu tělesu zastávanému ve vložce č. 1 poz. knihy pro kat. území V., byl v době zůstavitelova úmrtí pronajat. Nutno však se přizpůsobiti názoru Adolfa R., že onen dům jest určen jako byt pro výměnkáře a že bude-li potřebí, bude nutno nájemní smlouvy zrušiti. Z toho, že zůstavitel před svým úmrtím neměl pro dotčenou budovu z rodinných důvodů potřebu, nelze souditi, že není určena k zemědělským účelům. Bylo by nevhodné nechat ji neobydlenou pouze proto, že ho toho času neměl potřebí jako bytu pro výměnkáře. Konečně jest poukázati na nepříjemnou situaci rolníků v posledních letech, která rolníka přímo nutí využiti každé možnosti k dosažení dalšího příjmu. Zůstavitelův příjem se podle konaného šetření skládá: z rolnictví vynášejícího ročně 10.220 Kč 50 h, z povoznictví, jehož výnos činí 4.570 Kč a z nájemného za obytné místnosti 5.310 Kč. Z toho plyne, že zemědělství bylo hlavním zdrojem zůstavitelova výdělku, neboť jest uvážit, že potřeby zůstavitelovy domácnosti (mléko, maslo, mouka, brambory, maso atd.) byly hrazeny z hospodářství, takže příjem z hospodářství jest ještě větší, kdežto uvedené částky z povoznictví a z pronajímání místností jsou příjmy hrubé, takže čistý zisk z nich jest ve skutečnosti mnohem nižší. Z toho a z posudku starosty obce J. a slyšení důvěrníků vychází najevo, že zůstavitele a jeho rodinu nutno počítati k rolnickému stavu a že hospodářství bylo hlavním zdrojem zůstavitelova příjmu. Poněvadž obytný dům č. p. 32 v O. se stav. parc. v době zůstavitelova úmrtí byl zcela pronajat a dle posudku soudního znalce ani v normálních letech není onoho domu

potřebí k provozování hospodářství, byla budova ze statku vyloučena. Všechny ostatní nemovitosti, patřící do pozůstalosti, tvoří však statek střední velikosti, Co se týká přejímací ceny statku, udali důvěrníci a starosta politické obce J. původně částku 105.600 Kč. Když pak byl ze statku vyloučen obytný dům č. p. 32 v O., který dle posudku soudních znalců v oboru stavebnictví má cenu asi 85.000 Kč, stanovil soud přejímací cenu částkou 60.000 Kč a zakládá svoje rozhodnutí na posudku rolnické komory v B., starosty obce J. a slyšení důvěrníků. Zejména z posudku rolnické komory v B. vychází najevo, že větší přejímací cenu nelze stanoviti bez ohrožení hospodářské existence přejímatele pozůstalosti, který má vyplatiti sourozencům a matce dědické podíly. Že z posudku soudních znalců oboru stavebnictví a zemědělství vyplývá mnohem větší hodnota statku, jest samozřejmé. Zrovna to však jest účelem zákona, aby se zabránilo rozdělení statku, což by musilo bezpodmínečně nastati, kdyby byl přejímatel pozůstalosti povinen vyplatiti spoludědicům dědické podíly podle faktické hodnoty statku. Naopak zákon nařizuje, že zjistil-li soud, že nemovitost jest pokládáti jako statek střední velikosti, má stanoviti takovou přejímací cenu, aby přejímatel mohl obstáti. Se zřetelem na to a v dalším uvážení, že na statku váznou ještě dluhy asi 13.000 Kč a že přejímatel pozůstalosti má platiti i značný převodní poplatek a vysoké útraty pro jednání pozůstalosti, stanovil soud přejímací cenu částkou 60.000 Kč. Re k u r s n í s o u d na rekurs dědiček Emmy T. a Arnošky H. potvrdil napadené usnesení. D ů v o d y: V rekursu zastávají stěžovatelky jednak stanovisko, že hospodářství jest v tak bídném stavu, že jeho výnos nepostačuje k zúročení a umoření nákladu asi kolem 27.000 Kč a k vyplacení dědických podílů, jednak chtějí míti zjištěnu přejímací cenu hospodářství, která přesahuje daleko možnost toho, co dědic jako přejímatel dvora jest sto plniti. Že jde o dědičný statek (Erbhof) ve smyslu § 1 zákona ze dne 7. srpna 1908, č. 68 čes. z. z. co do jeho velikosti a existenční způsobilosti, o tom nemůže býti podle zjištění znalců vůbec pochybnosti. Že dědičný statek jest s pozemky zapsanými ve vložkách 292 pro V. a č. 32 pro O. a s hospodářstvím č. p. 1 ve V. hospodářskou jednotkou a že zejména i obytný dům č. p. 107 ve V. jest součástí této hospodářské jednotky, to prvý soud podle názoru rekursního soudu správně a dostatečně odůvodnil. Dále jest číselně bezpečně zjištěno, že hospodářství bylo hlavním zdrojem zůstavitelových příjmů. Také přejímací cena byla podle názoru rekursního soudu prvním soudem zcela přiměřeně a správně určena. Ocenění se stalo po odhadu podle § 7 řeč. zák. a připojil-li se při tom prvý soud k úvahám obsaženým v posudku, lze to jen schvalovati, ježto tyto úvahy jsou ve zjištěných skutečných poměrech odůvodněny a oprávněny. Tvrzení v rekursu, že prý dědic sám uznal přejímací cenu částkou 74.741 Kč, není v této formě správné. Neboť v podání ze dne 17. září 1936 oceňuje sice dědic odděleně výnos domu č. p. 107 ve V. 14.700 Kč, jeho prohlášení však vyvrcholují v onom podání tak, že se uznává přejímací cena celého dědičného statku (Erb-

hof) toliko částkou 60.000 Kč. Rekursní soud neměl podle toho, co shora řečeno, podnětu naříditi opětne vyšetření okolností uplatňovaných v rekursu podle § 40 zák. č. 100/1931 Sb. z. a n., a bylo proto usnesení prvního soudu potvrzeno.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Dovolací stěžovatelky napadají souhlasná usnesení nižších soudů podle § 46, odst. 2, zák. ze dne 19. června 1931, č. 100 Sb. z. a n. pro nezákonnost a pro zřejmý rozpor se spisy jednak v otázce, zdali v souzeném případě jde vůbec o rolnickou usedlost střední velikosti ve smyslu § 1 zákona ze dne 7. srpna 1908, č. 68 čes. z. z., jednak v otázce určení přejímací ceny podle § 8 uvedeného zákona, leč neprávem.

Ačkoliv dovolací stěžovatelky nepopírají výměru usedlosti a výši čistého katastrálního výnosu, převyšujícího hranice v § 1 uved. zák. stanovené, pokládají přece v případě, o nějž jde, užití zákona o posloupnosti do rolnických statků střední velikosti za nepřipustné, poněvadž prý nelze dosáhnouti účelu zákona, ježto řádné hospodaření na usedlosti vyžaduje takových investic, že by k jejich zúrokování a umožnění její výnos nestačil, a vytýkají zejména, že nižší soudy nepřihlédly k posudku znalce, že náklady na potřebné opravy domu č. p. 1 ve V. ve výši 26.998 Kč nelze z výnosu hospodářství ani zúrokovati ani umožniti. Třebaže tato otázka je skutečně důležitá pro posouzení věci, jak uznáno též v rozhodnutí č. 2611 Sb. n. s., nepochybily nižší soudy, pominuvše v té příčině znalecký posudek, ježto znalecův názor o této otázce byl zřejmě mylný, uváží-li se, že na příklad 6% úrok z částky 26.998 Kč činí jen 1.619 Kč 88 h, normální hodnota sklizně však byla udána částkou 22.000 Kč a hrubý výnos z mléka částkou 8.500—9.000 Kč a že nižší soudy bez odporu dovolacích stěžovatelek zjistily, že příjem zůstavitelův ze zemědělství po krytí potřeb jeho domácnosti činil ještě 10.220 Kč 50 h, k nimž přistoupil též příjmy z povoznictví a z pronájmu obytných místností. Předpis § 23 nesp. říz. nebyl porušen ani tím, že nebyl připuštěn důkaz dotazem u berní správy v D. o vyměřovacích základnách jednotlivých daňových předpisů, byla-li skutečná výše příjmů zůstavitelových z různých oborů jeho zaměstnání (zemědělství, povoznictví a pronájem místností) zjištěna. Čistý katastrální výnos usedlosti však je patrný ze zprávy berního úřadu v D. ze dne 22. října 1935. Tvrzení dovolacích stěžovatelek, že pozemky zapsané ve vložce č. 32 pozemkové knihy pro O. netvoří hospodářskou jednotku s pozemky zapsanými ve vložce č. 1 pozemkové knihy V., odporuje znaleckému posudku a nezáleží na tom, že na prvním místě uvedené pozemky jsou vzdáleny asi 15 minut od dvora ve V., poněvadž tak nepatrná vzdálenost hospodářskou jednotku neruší. Že také domu č. p. 107 ve V., jenž jest určen jako byt pro výměnkáře a byl pronajat pouze proto, že toho času

nebylo ho potřebí pro účely mu vyhrazené, je třeba k normálnímu hospodaření na statku, vyplývá z posudku znalce. Neprávem poukazují tu dovolací stěžovatelky na ustanovení §§ 5 a 14 nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 28. února 1909, č. 3 věstn., neboť se zřením k tomu, že kromě statku mohou býti v pozůstalosti ještě pozemky, o jejichž dědění platí zásady obecného práva, je radno, aby takové pozemky byly odděleny od knihovního tělesa rolnického statku, stejně jak se doporučuje, aby pozemky zapsané v různých vložkách byly sloučeny v jedno knihovní těleso, náležejí-li k témuž statku, což ovšem předpokládá, že tu není překážky podle knihovního práva. Použití těchto ustanovení však má za předpoklad, že již bylo rozhodnuto o tom, které pozemky nutno pokládati za rolnický statek střední velikosti a které k němu nenáležejí. Dospěly-li nižší soudy za tohoto stavu věci k úsudku, že v souzeném případě — vyjmouc obytný dům č. p. 32 a stavební parcelu č. kat. 13, zapsanou ve vložce č. 32 pro O., což není udáno, jde o takový statek, nelze tvrditi, že se jejich rozhodnutí přičí jasnému a nepochybnému znění zákona, jehož tu bylo použito.

Bez důvodné jsou také námitky stěžovatelek proti určení přejímací ceny statku. Ježto se účastníci o ni neshodli, bylo na soudě, aby ji stanovil vykonav odhad znalci, vyslechnuv představenstvo obce a zúčastněné, podle několikanásobného čistého katastrálního výnosu podle svého nejlepšího uvážení tak, aby přejímatel mohl obstáti. Z tohoto předpisu však plyne, že vůdčí zásadou pro určení hodnoty statku jest přiměřený ohled na zájmy přejímatelovy tak, aby mohl dobře obstáti, což soud nejsa vázán odhadem znalců ani vyjádřením představenstva obce a účastníků, posoudí podle svého nejlepšího uvážení. Dovolací stěžovatelky hájí nyní právní názor, že byl v souzeném případě porušen velící předpis § 12, odst. 2, zákona ze dne 1. dubna 1889, č. 52 ř. z., podle něhož cena, za kterou hlavní dědic převezme statek podle ustanovení tohoto zákona, nesmí nijak býti menší, než nejmenší částka určená v článku III zákona ze dne 7. června 1881, č. 49 ř. z. a ve výnosu ministerstva financí ze dne 25. ledna 1884, č. 18 ř. z., pokud se týká v § 13 zákona ze dne 3. února 1882, č. 17 ř. z., totiž než sedmdesátinásobná daň pozemková a šedesátinásobná daň činžovní. Ale i když toto ustanovení podle § 17 zákona č. 52/1889 ř. z. nabylo dnem 7. ledna 1909 účinnosti také v zemi České současně se zákonem č. 68/1908 čes. z. z., nemohou dovolací stěžovatelky z toho nic vytěžiti, neboť prezírají, že tato nejnižší hranice přejímací ceny podle úvodu druhého odstavce § 12 zák. č. 52/1889 ř. z. neplatí tam, kde soud po vykonaném odhadu určil cenu. V souladu s tím, je také ustanovení § 8 zákona č. 68/1908 čes. z. z., neboť pro případ, že soud určí hodnotu statku, neobsahuje žádné omezení způsobu naznačeného v § 12, odst. 2, zák. č. 52/1889 ř. z. Zákon č. 68/1908 čes. z. z. pamatuje toliko v § 13, odst. 2, na nejnižší hranici přejímací ceny, pokud upravuje výpočet povinného dílu. I při tomto výpočtu je totiž hodnotu statku stanovenou podle § 8 vzíti za základ, ale nikoliv nižší hodnotu než částku, podle níž

se vyměřuje státní poplatek za převod majetku. Ustanovení § 13, odst. 2, zák. č. 68/1908 čes. z. z. může tak zavdati příčinu k doplnění povinného dílu, neomezuje však soud při určení přejímací ceny podle § 8 uved. zák. Ukládá-li nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 28. února 1909, č. 3 věstn., soudům povinnost, aby nejnižší hranice ceny, stanovená v § 13, odst. 3, zákona pro výpočet povinného dílu, nebyla v žádném případě puštěna ze zřetele, nutno i tento předpis vztahovati pouze na případy, v nichž jde o vyměření povinných dílů, anebo o posuzování jejich zkrácení. Ježto tedy omezení v § 12, odst. 2, zákona č. 52/1889 ř. z., neplatí pro případ soudního určení hodnoty statku podle § 8 zák. č. 68/1908 čes. z. z. a pozůstalostní soud tuto hodnotu stanovil skutečně několikanásobnou částkou čistého katastrálního výnosu, při čemž má postupovati podle nejlepšího uvážení, nejde ani v tom směru o nezákonnost ve smyslu čl. V č. 1 zákona ze dne 19. června 1931, č. 100 Sb. z. a n., ani o zřejmý rozpor se spisy.

Čís. 16556.

Pořad práva.

Nemůže-li žalobce v řízení o zápůrčí žalobě (§ 523 obč. zák.) udati, jak velká a která část sousedního pozemku patří k jeho pozemku, jde o sporné a neznatelné hranice (§§ 850 a další obč. zák.) a jest zápůrčí žalobu odmítnouti pro nepřípustnost pořadu práva.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1937, R I 1372/37.)

Srov. rozh. č. 790, 2880 Sb. n. s.

Žalobci jsou vlastníky parcel č. kat. 3729/1 a č. kat. 226 ve V. a žalovaná je vlastníci pozemku č. kat. 227 hraničícího s oběma uvedenými parcelami. Všechny uvedené tři parcely patří až do roku 1918 témuž vlastníku. Tvrdíce, že žalovaná užívá jednak části parcely č. kat. 226, jednak části parcely č. kat. 3729/1, na které nyní staví svůj domek č. p. 153 ve V., domáhají se žalobci výroku, že žalované nepřisluší žádné právo na uvedených pozemcích žalobců č. kat. 3729/1 a č. kat. 226, pokud tento pozemek není zastavěn, zejména ne právo, zastavěti část parcely č. kat. 3729/1 domem č. p. 153, že žalovaná jest povinna zdržeti se dalšího jejich užívání a stavby na parcele č. kat. 3729/1 a odkliditi stavení, pokud již na ní stojí. Žalovaná navrhla odmítnutí žaloby pro nepřípustnost pořadu práva i zamítnutí žaloby, popírajíc, že užívá pozemků patřících žalobcům a že na pozemku žalobců staví. **S o u d p r v é s t o l i c e** odmítl žalobu pro nepřípustnost pořadu práva. **D ů v o d y:** Soud zjistil místním ohledáním, že parcela č. kat. 227, náležející žalované, hraničí na západní a severní straně s parcelou žalobců č. kat. 3729/1 a na východní straně s parcelou žalobců č. kat. 226. Na severní straně je hranice parcely nesporná. Sporná jest však hranice na straně západní, ježto žalobci tvrdí, že žalovaná užívá části parcely č. kat. 3729/1, an prý domek č. p. 153, který po požáru byl znovu vy-